

Сунько Я. Р.
студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Відносини між адвокатом і клієнтом – це особливий вид відносин, оскільки вони потребують більшого ступеня довіри та взаєморозуміння ніж дружні чи навіть сімейні.

Договір про надання правової (правничої) допомоги – це перший документ, який адвокат укладає з клієнтом, за яким одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується надавати правову допомогу іншій стороні договору (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору, у випадку, якщо така оплата передбачена договором [1]. Для укладення такого договору застосовується безліч законодавчих вимог, зокрема, загальні положення цивільного законодавства про договір та Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Важливими аспектами укладення договору про надання правової допомоги є етичні аспекти, що закріплені у Правилах адвокатської етики (далі – Правила), які були затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року 09 червня 2017 року. Стаття 2 Правил передбачає, що їхня дія поширюється на всі види адвокатської діяльності та на іншу діяльність адвоката, в тому числі соціально-публічну, яка може вступити в суперечність з професійними обов'язками або підірвати престиж професії, та на всіх адвокатів України, адвокатів іноземних держав, що внесені до Єдиного реєстру адвокатів України, а також адвокатів, право на зайняття адвокатською діяльністю яких зупинено, адвокатів – членів органів адвокатського самоврядування, помічників та стажистів адвокатів, інших осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) у частині, яка застосовна до їх діяльності.

При укладенні договору правової допомоги, важливими є застосування принципів, що закріплені у розділі II Правил. Зокрема, саме на стадії підписання договору про надання правової допомоги вирішальними будуть наступні принципи: дотримання законності, пріоритет інтересів клієнта, неприпустимість конфлікту інтересів, конфіденційність. Доцільно детально проаналізувати кожний з цих принципів.

Дотримання законності. Адвокат повинен використовувати всі свої знання та навички для належного захисту й представництва прав та

інтересів клієнта, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципів верховенства права та законності. Він не може давати клієнту поради, спрямовані на полегшення вчинення правопорушень, або іншим чином умисно сприяти їх вчиненню його клієнтом. Адвокат не має права в своїй професійній діяльності вдаватися до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству [2].

Адвокату забороняється приймати доручення, якщо результат, якого бажає клієнт, або засоби його досягнення, на яких клієнт наполягає, є протиправними або якщо доручення клієнта виходить за межі професійних прав і обов'язків адвоката. У випадках, якщо зазначені обставини не є очевидними, адвокат має надати відповідні роз'яснення клієнту. Якщо за таких обставин не вдається узгодити з клієнтом зміну змісту доручення, адвокат зобов'язаний відмовитись від укладення договору з клієнтом [2]. З цього випливає, що при укладенні договору про надання правової допомоги адвокат повинен діяти у рамках закону та спонукати до цього свого клієнта.

Пріоритет інтересів клієнта. Адвокат має залишатися незалежним від свого клієнта. Проте, адвокат завжди зобов'язаний у своїй професійній діяльності виходити з переваги інтересів клієнта. Також, адвокат за можливості повинен сприяти досудовому та позасудовому порядкум урегулювання спорів [2].

На етапі укладання договору про надання правової допомоги адвокат повинен вислухати клієнта, зрозуміти сутність його питань та очікуваний результат і намагатися задовольнити його в рамках закону.

Неприпустимість конфлікту інтересів. Під конфліктом інтересів слід розуміти суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками перед клієнтом, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи не вчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності [2].

Адвокат не має права прийняти доручення, якщо інтереси клієнта об'єктивно суперечать інтересам іншого клієнта, з яким адвокат пов'язаний договором про надання правової допомоги. Адвокат не має права прийняти доручення також, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з тим, що адвокат отримав від іншого клієнта конфіденційну інформацію, що охоплюється предметом адвокатської таємниці або захищається законодавством в інший спосіб, яка має перспективу бути використаною при наданні правової допомоги новому клієнту. Обмеження, не застосовуються в конкретному випадку за письмовою згодою клієнта (клієнтів), інтереси якого (яких) представляє адвокат та є суперечливими [2].

Питання про конфлікт інтересів варто узгодити до укладання договору про правову допомогу, щоб надалі не виникало спірних та проблемних ситуацій.

Конфіденційність. Дотримання принципу конфіденційності є необхідною і щонайважливішою передумовою довірчих відносин між адвокатом і клієнтом, без яких є неможливим належне надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту та представництва. Тому збереження конфіденційності будь-якої інформації, яка визначена як предмет адвокатської таємниці Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» або становить персональні дані про фізичну особу, які охороняються законодавством з питань захисту персональних даних, є правом адвоката у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком щодо клієнта і тих осіб, кого ця інформація стосується [2].

Адвокат не повинен приймати доручення, виконання якого може призвести до розголошення відомостей, що складають предмет адвокатської таємниці, крім випадків наявності письмової згоди клієнта, зацікавленого в збереженні конфіденційності такої інформації. У випадку відмови від прийняття доручення, адвокат зобов'язаний зберігати конфіденційність інформації, що стала йому відома від клієнта або іншої особи, яка звернулась в інтересах клієнта з пропозицією укладення договору. Отримані в процесі цього відомості складають окремий предмет адвокатської таємниці [2].

Принцип конфіденційності стосується і моменту укладання договору про надання правової допомоги, і зберігання матеріалів необхідних для вирішення справи, і подальшого спілкування адвоката з клієнтом.

Отже, при укладенні договору про надання професійної правової допомоги дотримання вище зазначених принципів є обов'язковим та необхідним, оскільки на них базуватиметься вся подальша робота адвоката з клієнтом.

Список використаної літератури:

1. Як правильно укласти договір про надання правової допомоги з адвокатом. Безоплатна правова допомога. URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/yak-pravylnu-uklasty-dogovir-pro-nadannya-pravovoyi-dopomogy-z-advokatom/> (дата звернення: 26.10.2022).
2. Правила адвокатської етики: Затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**